

DIRECTIA PENRU INTEGRARE EUROPEANA SI NEGOCIERI

CARTEA VERDE

O strategie europeana pentru energie durabila, competitiva si sigura

CUPRINS

1. O strategie de energetica pentru Europa: asigurarea echilibrului intre dezvoltarea durabila, competitivitate si securitatea alimentarii cu energie	3
2. Sase domenii prioritare.....	5
2.1. Energie pentru crestere si locuri de munca in Europa: realizarea pietelor interne europene de electricitate si gaze naturale	5
2.2. O piata de energie interna care garanteaza securitatea alimentarii: solidaritate intre Statele Membre.....	8
2.3. Securitatea si competitivitatea alimentarii cu energie: catre un mix de energie durabil, mai eficient si mai divers.....	9
2.4. O abordare integrata in combaterea schimbarilor climatice.....	10
2.5. Incurajarea inovarii: un plan european strategic pentru tehnologii energetice.....	13
2.6. Catre o politica energetica externa coerenta.....	14
3. Concluzii.....	17

CARTEA VERDE

O strategie europeana pentru energie durabila, competitiva si sigura

(Text cu relevanta EEA)

1. O STRATEGIE ENERGETICA PENTRU EUROPA: ASIGURAREA UNUI RAPORT ECHILIBRAT INTRE O DEZVOLTARE DURABILA, COMPETITIVITATE SI SECURITATEA ALIMENTARII

Europa a intrat intr-o noua era a energiei.

- *Exista o nevoie urgenta de investitii. Numai in Europa, pentru a raspunde cererii previzionate de energie si a inlocui infrastructura invecchita, in urmatorii 20 de ani vor fi necesare investitii de aproximativ o mie miliarde euro.*
- *Dependenta noastra de import este in crestere. Daca nu reusim ca energia interna sa fie mai competitiva, in urmatorii 20 – 30 de ani, aproximativ 70% din cererea de energie a Uniunii, comparativ cu 50% in prezent, va fi acoperita de importuri, din care unele vor proveni din regiuni amenintate de insecuritate.*
- *Rezervele sunt concentrate in cateva tari. Azi, aproximativ jumatate din consumul de gaz al UE provine din numai trei tari (Rusia, Norvegia, Algeria).Daca tendintele actuale se mentin, importurile de gaz vor creste pana la 80% in urmatorii 25 de ani.*
- *Cererea mondiala de energie este in crestere. Se estimeaza ca cererea de energie la nivel mondial – si emisii de CO₂ – sa creasca cu aproximativ 60% pana in 2030. Consumul mondial de petrol a crescut cu 20% din 1994, iar cererea mondiala de petrol este preconizat sa creasca cu 1,6% pe an.*
- *Preturile titeiului si gazelor naturale cresc. In ultimii doi ani acestea aproape s-au dublat in UE, antrenand cresterea preturilor la energia electrica. Aceasta situatie este dificila pentru consumatori. Datorita cererii crescande pentru combustibili fosili, lungimii retelelor alimentare si a dependentei de importuri din ce in ce mai mare, preturile la petrol si gaze naturale vor continua probabil sa ramana mari. Ele pot genera, totusi, promovarea masurilor de eficienta energetica si a inovarii.*
- *Clima noastra se incalzeste. Conform Comitetului Interguvernamental privind Schimbarile Climatice (IPCC), emisiile de gaze cu efect de sera au determinat deja o crestere a temperaturii la nivel global cu 0,6 grade. Daca nu se ia nici o masura, cresterea va fi intre 1,4 si 5,8 grade pana la sfarsitul secolului. Toate regiunile din lume – inclusiv UE – vor fi nevoite sa suporte consecinte grave pentru economiile si ecosistemele lor.*

- *Europa nu si-a dezvoltat inca piete de energie interne complet competitive. Numai atunci cand astfel de piete vor exista, cetatenii si companiile UE se vor bucura de avantajele securitatii alimentare si de preturi mai mici. In acest scop, ar trebui dezvoltate interconectarile, sa existe un cadru legislativ si de reglementare eficient care sa fie pus complet in practica, iar regulile comunitare privind concurenta sa fie riguros aplicate. In plus, consolidarea sectorului energetic ar trebui sa fie asigurata de actorii de piata, daca vrem ca Europa sa raspunda cu succes numeroaselor provocari pe care le intampina si sa faca investitii adecvate pentru viitor.*

Acesta este noul cadru energetic in secolul XXI. Este unul in care regiunile economice depind unele de altele pentru asigurarea securitatii energetice si conditii economice stabile, precum si a unor actiuni eficiente impotriva schimbarilor climatice.

Efectele acestui cadru sunt simtite direct de toti. Accesul la energie este fundamental pentru viata de zi cu zi a fiecarui european. Cetatenii nostri sunt afectati de preturi mai mari, amenintari pentru securitatea alimentare cu energie si de schimbarile climatice ale Europei. Energia durabila, competitiva si sigura este unul din pilonii de baza ai vietii noastre de zi cu zi.

Aceast cadru necesita un raspuns european comun. In cadrul summit-urilor din octombrie si decembrie 2005, sefi de stat si guvern au recunoscut aceasta necesitate si au solicitat Comisiei analizarea ei. Evenimentele recente au confirmat ca aceasta problema trebuie rezolvata. O abordare bazata exclusiv pe 25 de politici energetice individuale nu este suficienta.

UE are mijloacele adecvate de sprijin. Este a doua piata de energie din lume, cu peste 450 de milioane de consumatori. Actionand unit, are capacitatea sa-si protejeze si sa-si promoveze interesele. UE nu dispune numai de instrumentele necesare ci si de mijloacele politice de integrare in noul cadru energetic. Pe plan mondial UE ocupa primul loc in managementul cererii, in promovarea formelor noi si a celor regenerabile de energie, si in dezvoltarea tehnologiilor pentru reducerea emisiilor de carbon. In cazul in care UE sprijina o politica comuna noua cu o voce comuna privind problematicile energetice, Europa are mijloacele de a conduce activitatea de cercetare mondiala in materie de solutii energetice.

Europa trebuie sa actioneze urgent: sunt necesari multi ani pentru ca inovarea sa fie aplicata in sectorul energetic. De asemenea trebuie sa continue sa promoveze diversitatea in privinta tipului de energie, tarii de origine si de tranzit. Astfel va crea conditii pentru crestere, locuri de munca, o mai mare securitate si un mediu mai bun. Au existat evolutii in acest sens de la aparitia in anul 2000 a Cartii Verzi privind securitatea alimentare cu energie, dar recente dezvoltari de pe pietele energetice reclama un nou impuls european.

Aceasta Carte Verde include sugestii si optiuni care pot constitui baza pentru o noua politica energetica europeana globala. Consiliul European de Primavara si Parlamentul European sunt invitati sa reactioneze la aceasta Carte Verde, care ar trebui de asemenea

sa declanseze o larga dezbatere publica. Comisia va prezenta ulterior propuneri concrete de actiune.

Aceasta Carte Verde identifica sase domenii cheie care necesita actiuni pentru solutionarea provocarilor cu care ne confruntam. Problema fundamentala este de a cunoaste daca exista un consens privind necesitatea dezvoltarii unei noi strategii energetice europene comune, si daca dezvoltarea durabila, competitivitatea si securitatea ar trebui sa constituie principiile esentiale care sa sustina aceasta strategie.

De aici decurg urmatoarele intrebari:

1. Competitivitatea si piata interna a energiei. Exista un acord privind importanta fundamentala a unei piete unice veritabile care sa sprijine o strategie energetica europeana comuna? Cum pot fi inlaturate obstacolele intampinate in implementarea masurilor existente? Ce masuri noi ar trebui sa fie luate in acest scop? Cum poate UE stimula investitiile substantiale necesare in sectorul energiei? Cum sa asiguram ca toti europenii au access la energie la preturi rezonabile si ca piata interna a energiei contribuie la mentinerea nivelului de ocupare a fortei de munca?
2. Diversificarea mixului de energie. Ce ar trebui UE sa faca pentru ca Europa, in ansamblu, sa promoveze diversificarea alimentarii cu energie nepoluanta?
3. Solidaritate. Ce masuri trebuie luate la nivelul Comunitatii pentru a impiedica aparitia crizelor in alimentarea cu energie si pentru a le controla daca acestea se produc?
4. Dezvoltare durabila. Cum poate o strategie energetica europeana comuna sa abordeze cel mai bine schimbarile climatice, asigurand echilibrul intre obiectivele de protectie a mediului, competitivitatea si securitatea alimentarii? Ce actiuni sunt necesare la nivel comunitar pentru a atinge obiectivul existent? Este necesara definirea unor obiective suplimentare? Cum trebuie sa asiguram un cadru de investitii sigur si predictibil pe termen lung pentru dezvoltarea ulterioara a surselor de energie curate si regenerabile in UE?
5. Inovare si tehnologie. Ce actiuni sunt necesare atat la nivel comunitar cat si national pentru a asigura ca Europa ramane lider mondial in materie de tehnologii energetice? Care sunt instrumentele cele mai adecvate in acest scop?
6. Politica externa. Trebuie sa existe o politica externa comuna privind energia, pentru a permite UE sa vorbeasca cu o singura voce? Cum pot Comunitatea si Statele Membre promova diversificarea alimentarii, in special pentru gaz? Trebuie UE sa dezvolte noi parteneriate cu vecinii sai, in special Rusia, si cu alte principale tari producatoare si consumatoare din lume?

Dezvoltarea unei politici energetice europene va fi o provocare pe termen lung, care necesita un cadru clar dar flexibil: clar in sensul ca reprezinta o abordare comuna agreata la cel mai inalt nivel, flexibila in sensul ca necesita actualizare periodica. Ca baza pentru acest proces Comisia propune sa prezinte periodic Consiliului si Parlamentului o **evaluare strategica a politicii energetice a UE**, cuprinzand problemele identificate in Cartea Verde. Aceasta evaluare ar constitui un bilant si un plan de actiune pentru Consiliul European de Primavara urmatoare de monitorizarea progreselor si identificarea noilor provocari si raspunsuri pentru toate aspectele de politica energetica.

2. SASE DOMENII PRIORITARE

2.1. Energie pentru crestere si locuri de munca in Europa: realizarea pietelor interne europene de electricitate si gaze naturale

Dezvoltarea durabila, competitivitatea si securitatea energiei nu pot fi realizate fara pietele de energie deschise si competitive, in care sa existe competitie intre companii care doresc sa devina mai curand competitori la nivel european decat actori dominanti la nivel national. Pietele deschise, nu protectionismul, vor intari Europa si ii vor permite solutionarea problemelor. O piata europeana unica de electricitate si gaze naturale cu adevarat competitiva va conduce la diminuarea preturilor, va imbunatati securitatea alimentarii¹ si va incuraja competitivitatea. De asemenea va fi benefica pentru mediu, deoarece companiile reactioneaza la competitie prin inchiderea instalatiilor energetice ineficiente.

In iulie 2007, cu foarte putine exceptii, fiecare consumator UE va avea dreptul legal de a cumpara electricitate si gaze de la orice furnizor din UE. Aceasta este o oportunitate majora pentru Europa. Cu toate ca s-au inregistrat evolutii considerabile in crearea unei pieti competitive, procesul nu s-a finalizat. Multe pieti raman in mare parte nationale, si sunt dominate de cateva companii. Raman multe diferente de abordare intre Statele Membre privind liberalizarea pietii care impiedica dezvoltarea unei pieti europene cu adevarat competitiva – aceasta diferenta vizeaza inclusiv autoritatile de reglementare, nivelul de independenta al operatorilor de retea in raport cu activitatile concurențiale, regulile referitoare la exploatarea retelelor electrice, regimul de echilibrare si stocare a gazelor naturale.

Pana la sfarsitul anului 2006, cele doua directive referitoare la electricitate si gaze naturale vor fi implementate de toate Statele Membre si Comisia va finaliza investigarea aspectelor concurențiale in functionarea pietelor europene de gaze naturale si electricitate. Atunci pe baza evaluarii complete a impactelor va fi luata o decizie finala asupra eventualelor masuri legislative suplimentare necesare: mai ales pentru a asigura accesul nediscriminatoriu la retea, existenta unei capacitati disponibile suficiente a rețelei, lichiditatea pe piata gazului si electricitatii si reglementarea eficienta. Totusi este deja clar ca cinci aspecte esentiale impun o atentie deosebita:

---

¹ “Lectii de la pietele de electricitate liberalizate”. AIE, 2005

(i) *O retea europeana*

Consumatorii au nevoie de o singura retea europeana pentru ca o piata europeana reala de electricitate si gaze naturale sa se poata dezvolta. Aceasta se poate realiza prin aplicarea unor reguli si standarde comune referitoare la probleme care afecteaza comertul transfrontalier. Progrese in acest domeniu se inregistreaza dar sunt lente.

Un cod de retea europeana ar putea favoriza aparitia conditiilor de acces la retea armonizate sau cel putin echivalente. Aceasta s-a putea traduce prin reguli comune aferente problemelor de reglementare care afecteaza comertul transfrontalier. Expertii au facut un pas inainte la nivel regional, mai ales in privinta autoritatilor de reglementare prin Consiliul Reglementatorilor Europeni de Energie si Grupul Reglementatorilor Europeni. Este insa necesar un progres mai rapid pentru ca toate intreprinderile si consumatorii particulari sa isi poata cumpara electricitate si gaze naturale de la furnizori din alte State Membre. In acest scop, Comisia va examina (i) ceea ce trebuie facut in privinta diferentelor intre competentele echivalente existente si independenta autoritatilor nationale de reglementare si (ii) daca modalitatile actuale de colaborare intre autoritatile nationale de regle

mentare si operatorii retelelor nationale sunt adecvate, sau daca este necesara o colaborare mai stransa, de exemplu cu ajutorul unei **autoritati europene de reglementare a energiei** care sa examineze problemele transfrontaliere. O astfel de autoritate de reglementare va avea putere de decizie pentru regulile si abordarile comune, cum ar fi un cod de retea european si va colabora cu operatorii de retea. Un **Centru European pentru Rețele de Energie** poate de asemenea reuni operatorii de retea intr-un organism formal care sa participe la lucrarile la dezvoltarea unui cod de retea european.

(ii) *Un plan de interconectare prioritar*

La Consiliul European de la Barcelona din 2002, Sefii statelor sau guvernelor au fost de acord sa ridice nivelul minim de interconectare intre Statele Membre la 10%. Progresul realizat nu este satisfacator. Nu poate exista o piata europeana cu adevarat competitiva si unica fara capacitate fizica suplimentara: aceasta este foarte importanta mai ales pentru tari ca Irlanda si Malta sau pentru Statele Baltice, care raman o „insula de energie”, in mare parte izolata de restul Comunitatii. Totodata, este necesara o capacitate de interconectare electrica suplimentara intre numeroase regiuni si mai ales intre Franta si Spania, pentru a permite dezvoltarea unei competitii reale intre aceste doua tari. In aceeasi masura sunt necesare noi investitii in infrastructura pietelor gazelor naturale. In multe State Membre, este nevoie de actiuni care sa deblocheze capacitatea rezervata pentru vechii operatori istorici in virtutea unor contracte de electricitate si gaze semnate pe termen lung. Interconectarea este un mecanism esential pentru solidaritate.

Investitiile private si publice in infrastructura trebuie sa fie stimulate, iar procedurile de autorizare accelerate. Cu cat interconectarea din reseaua electrica europeana este mai mare, cu atat necesitatea constituirii capacitatilor de rezerva este mai mica si, in timp, costurile mai mici. Acest lucru este important intr-un moment in care surplusul de capacitate din Europa existent in trecut devine istorie. Pana la sfarsitul anului 2006, Comisia va identifica **masurile individuale** pe care le considera importante la **nivelul Statelor Membre**. Vor fi de asemenea identificate masuri noi la **nivelul Comunitatii**, cum ar fi o mai eficienta utilizare a instrumentelor retelei transeuropene.

In sfarsit, relatiile cu Elvetia sunt importante in acest sens, aceasta fiind o tara de tranzit importanta pentru electricitate.

(iii) Investitia in capacitatea de productie

Pentru a inlocui capacitatea inechita de productie a electricitatii si a raspunde cererii, UE trebuie sa investeasca substantial in urmasorii 20 de ani. Aceste investitii includ capacitatea de a face fata perioadei de varf de consum. Trebuie sa existe rezerva necesara pentru a impiedica intreruperile in momente de maxima solicitare si pentru a dispune de rezerve in cazul surselor de energie regenerabila intermitenta. Pentru investitii adecvate si durabile o piata trebuie sa functioneze corespunzator si sa dea semnalele necesare in materie de preturi, stimulente, stabilitate a reglementarii si acces la finantare.

(iv) Reguli de joc echitabile: importanta separarii activitatilor

Diferente semnificative persista in nivelul si eficienta separarii activitatii au: transportul si distributia in raport cu activitatile concurentiale. Aceasta inseamna ca, in practica, pietele nationale sunt deschise competitiei corecte si libere diferentiat. Prevederile celor doua directive in domeniul electricitatii si gazelor naturale referitoare la separarea activitatilor trebuie implementate complet, nu numai in litera, ci si in spirit. **Daca nu rezulta nici un progres conform regulilor de joc echitabile, trebuie avute in vedere masuri suplimentare la nivel comunitar.**

(v) Cresterea competitivitatii industriei europene

Unul din cele mai importante obiective ale pietei interne de energie este de a promova competitivitatea industriei UE si astfel de a contribui la crestere si locuri de munca. Competitivitatea industrială solicita un cadru de reglementare bine definit, stabil si predictibil, care sa respecte mecanismele pietei. Pe cale de consecinta, politica energetica trebuie sa favorizeze optiuni eficiente din punct de vedere al costului si sa fie bazata pe o analiza economica aprofundata a diferitelor optiuni si a impactului acestora asupra preturilor energiei. Asigurarea energiei la preturi accesibile este esentiala, la fel sunt si pietele de electricitate si gaze naturale integrate si concurentiale cu minimum de intrerupere a alimentarii. Noul Grup la Nivel Inalt din domeniul energiei, mediului si al competitivitatii va avea un rol important in identificarea posibilitatilor de promovare a competitivitatii tuturor sectoarelor industriale afectate.

Aceasta necesita analizarea, de exemplu, a celei mai bune metode de a raspunde asteptarilor legitime ale unei industrii energo-intensive cu respectarea in acelasi timp a regulilor concurentei. Concluziile acestei analize vor fi incluse in raportul referitor la piata interna planificat pentru sfarsitul anului 2006. Pe langa aceasta, trebuie analizata modalitatea cea mai buna de a asigura o coordonare eficienta intre Comisie, autoritatile nationale de reglementare a energiei si autoritatile nationale pentru concurenta.

2.2. O piata de energie interna care garanteaza securitatea alimentarii: solidaritate intre Statele Membre

(i) Imbunatatirea securitatii alimentarii pe piata interna

Pietele liberalizate si competitive imbunatatesc securitatea alimentarii transmitand semnale de investitii corecte participantilor din sector. Insa pentru ca aceasta competitie sa fie reala, piata trebuie sa fie transparenta si predictibila.

Securitatea fizica a infrastructurii energetice a Europei impotriva riscurilor catastrofelor naturale si amenintarilor teroriste, cat si securitatea impotriva riscurilor politice, care includ intreruperea alimentarii sunt factori esentiali pentru predictibilitate. Dezvoltarea retelelor de electricitate „inteligente”, managementul cererii si productia energiei descentralizate, toate ar putea fi utile in cazuri de deficit neprevazut.

Acestea semnaleaza cateva domenii pentru posibile actiuni viitoare:

- Stabilirea cat mai curand posibil a unui **Observator European de Alimentare cu Energie** pentru a monitoriza piata energiei din UE, astfel incat sa identifice riscul insuficientei infrastructurii si alimentarea intr-un stadiu timpuriu si sa extinda la nivelul UE lucrarile Agentiei Internationale pentru Energie.
- Imbunatatirea securitatii retelei printr-o colaborare si schimb de informatie mai intense intre operatorii sistemului de transport pentru definirea si agrearea standardelor europene comune in materie de securitate si fiabilitate. **Un grup mai formal al operatorilor sistemului de transport**, care sa raporteze reglementatorilor europeni de energie si Comisiei, ar putea dezvolta lucrarile care au fost deja initiate in urma intreruperilor de energie din 2003. Acest grup s-ar putea dezvolta si deveni un **Centru European pentru Retele energetice**, cu responsabilitatea de a colecta, analiza si publica informatiile relevante, cat si de a implementa mecanismele aprobate de institutiile de reglementare relevante.
- Referitor la **securitatea fizica a infrastructurii**, doua actiuni importante merita atentie suplimentara. In primul rand, ar putea fi dezvoltat **un mecanism care sa pregateasca si sa asigure o solidaritate rapida si un posibil sprijin unei tari care se confrunta cu dificultati datorate unor avarii la infrastructura sa esentiala**. In al doilea rand, ar putea fi adoptate **standarde sau masuri comune pentru a proteja infrastructura**.

(ii) Reexaminarea abordării UE privind stocurile de urgență pentru petrol și gaze și prevenirea întreruperilor în alimentare

Petrolul este o piață mondială și întreruperile majore de alimentare, chiar dacă sunt locale sau regionale, necesită un răspuns global. Eliberarea stocurilor de urgență organizată de IEA în urma uraganului Katrina a contribuit la rezolvarea problemelor. Ca urmare orice acțiune comunitară semnificativă în acest domeniu ar trebui să fie compatibilă cu acest mecanism mondial. Aceasta optică poate impune un răspuns mai coordonat al Comunității în cazul unei decizii a IEA de a elibera stocuri. În acest scop ar putea fi utilă elaborarea unei noi propuneri legislative de către Comisie care să prevadă **publicarea periodică și transparentă a stocurilor de petrol ale Comunității** și care să contribuie astfel la îmbunătățirea transparenței pe piețele petroliere.

De asemenea, directivele deja existente privind securitatea furnizării gazelor și electricității ar trebui reexaminată pentru a asigura ca ele pot reglementa eventualele întreruperi în alimentare. Experiențele recente au declanșat întrebări importante, inclusiv dacă stocurile de gaze din Europa pot răspunde provocării întreruperilor alimentare pe termen scurt. Aceasta reexaminare ar trebui de asemenea să ia în considerare dacă au fost date semnale corespunzătoare pentru încurajarea investițiilor necesare pietelor de electricitate și gaze din Europa în anii următori, inclusiv a investițiilor în domeniul securității furnizării și a infrastructurii care să permită sprijin reciproc. Printre altele, aceasta ar include **o nouă propunere legislativă referitoare la stocurile de gaze** care ar asigura UE mijloacele de reacție la întreruperi scurte în alimentarea gazelor naturale pe baza principiului solidarității între Statele Membre și cu luarea în considerare totodată a potențialului diferit de înmagazinare în diversele zone ale UE.

2.3. Securitatea și competitivitatea alimentării cu energie: către un mix de energie durabil, mai eficient și mai divers

Fiecare Stat Membru și companie de energie își alege propriul mix de energie. Totuși, alegerile făcute de un Stat Membru au inevitabil un impact asupra securității energetice a vecinilor săi și a Comunității în general, cât și asupra competitivității și a mediului. De exemplu:

- deciziile de a se baza în mare parte sau integral pe gazele naturale pentru producția energiei în orice Stat Membru au efecte semnificative asupra securității alimentare a vecinilor acelui stat în cazul unui deficit de gaze;
- deciziile luate de Statele Membre referitoare la energia nucleară pot de asemenea avea consecințe deosebit de importante asupra altor State Membre din punct de vedere al dependenței UE față de combustibili fosili importati și de emisiile de CO₂.

Evaluarea strategica a politicii energetice a UE ar oferi un cadru european clar pentru deciziile nationale privind mixul de energie. Ar trebui sa analizeze toate avantajele si dezavantajele diferitelor surse de energie, de la sursele de energie regenerabile interne cum ar fi energia eoliana, biomasa si biocombustibilii, energia micro, hidro si eficienta energetica pana la carbune si energia nucleara, si repercusiunile schimbarii mixului de energie pentru UE in ansamblul sau. Aceasta evaluare s-ar putea baza pe o metodologie standard.

In prezent, carbunele si lignitul, de exemplu, reprezinta in jur de o treime din productia de electricitate a UE: din cauza schimbarilor climatice, aceasta productie este durabila numai daca este insotita de utilizarea in scopul comercializarii la nivelul UE a tehnologiilor de captare a carbonului si de carbune curat.

De asemenea, evaluarea ar trebui sa permita pentru Statele Membre implicate o dezbatere transparenta si obiectiva privind rolul viitor al energiei nucleare in UE. In prezent, energia nucleara contribuie la aproximativ o treime din productia de electricitate a UE si reprezinta principala sursa de energie fara CO₂ in Europa. Ea necesita in acelasi timp acordarea unei atentii deosebite problematicii deseurilor nucleare si a securitatii nucleare. UE poate avea un rol util asigurand ca toate costurile, avantajele si dezavantajele energiei nucleare sa fie identificate pentru o dezbatere clara, obiectiva si transparenta.

De altfel, ar fi util sa se ajunga la un **acord asupra unui obiectiv strategic general**, care sa echilibreze obiectivele utilizarii durabile a energiei, competitivitatii si securitatii in alimentare. In acest scop ar trebui realizata o evaluare detaliata a impactului si stabilit un reper pe baza caruia sa poata fi evaluata evolutia mixului de energie al UE si care ar ajuta UE sa franeze dependenta crescanda de importuri. De exemplu, **un obiectiv ar putea fi atingerea unui nivel minim din intregul mix de energie al UE care provine din surse de energie sigure si cu CO₂ scazut**. Un astfel de reper ar reflecta eventualele riscuri ale dependentei de import, ar identifica o aspiratie generala pentru dezvoltarea pe termen lung a surselor de energie cu CO₂ scazut si ar permite identificarea masurilor esentiale interne necesare atingerii acestor obiective. Ar imbina totodata libertatea de alegere a Statelor Membre intre diferitele surse de energie si necesitatea ca UE in ansamblul sau sa detina un mix de energie care sa indeplineasca obiectivele energetice esentiale. Evaluarea strategica a politicii energetice a UE ar putea fi un instrument pentru propunerea si monitorizarea ulterioara a oricaror astfel de obiective aprobate de Consiliu si Parlament.

2.4. O abordare integrata in combaterea schimbarilor climatice

Masuri eficiente pentru combaterea schimbarilor climatice reprezinta o urgenta si UE trebuie sa continue sa detina rolul de lider prin exemple si sa actioneze pentru a extinde cat mai mult posibil actiunea internationala. Europa trebuie sa fie ambitioasa si sa actioneze intr-un mod integrat care sa promoveze obiectivele Lisabona.

UE a facut deja primii pasi in directia disocierii cresterii economice de consumul crescand de energie. Actiunea UE a imbinat initiative legislative si programe de eficienta energetica care incurajeaza competitia si utilizarea in mod eficient a energiei

regenerabile. Cu toate acestea, angajamentul UE de a combate schimbarile climatice este unul pe termen lung.

Pentru a reduce cresterea preconizata a temperaturii globale la tinta convenita de maxim 2 grade deasupra nivelurilor pre-industriale, emisiile de gaze cu efect de sera ar trebui sa ajunga la valoarea maxima pana cel mai tarziu in 2025, iar apoi sa fie reduse cu cel putin 15%, dar de preferinta pana la 50% comparativ cu nivelurile din 1990. Aceasta provocare majora inseamna ca Europa trebuie sa actioneze acum, mai ales in ceea ce priveste eficienta energetica si energia regenerabile.

In afara combaterii schimbarilor climatice, masurile privind sursele regenerabile de energie si eficienta energetica vor contribui la imbunatatirea securitatii alimentare cu energie si la diminuarea dependentei crescande a UE de energia importata. De asemenea aceasta politica va crea numeroase locuri de munca de buna calitate in Europa si mentine pozitia Europei de lider in tehnologie intr-un sector mondial in plina dezvoltare.

Din aceasta perspectiva, **Schema UE de Comercializare a Emisiilor** creaza un cadru flexibil si eficient din punct de vedere al costurilor pentru o productie de energie mai curata. Revizuirea Schemei UE de Comercializare a Emisiilor ofera oportunitatea extinderii si imbunatatirii acesteia. Aceasta schema constituie de altfel nucleul pentru o piata mondiala de CO₂ in continua extindere si in care intreprinderile europene vor fi in avans.

(i) *Producand mai mult printr-un consum mai mic: promotor al eficientei energetice*

O politica de eficienta energetica activa nu inseamna nici sacrificarea confortului, nici reducerea competitivitatii. In realitate o politica activa in acest domeniu produce efectul opus: realizarea unor investitii eficiente din punct de vedere al costurilor pentru a reduce risipa de energie, ceea ce are drept consecinta cresterea standardului de viata si economisirea banilor, utilizarea semnalului dat de preturi, care conduce la o utilizare a energiei mai responsabila, mai economica si mai rationala. Instrumentele bazate pe mecanismele de piata, inclusiv cadrul comunitar aferent taxarii energiei pot fi deosebit de eficiente in acest scop.

Desi Europa este deja una din regiunile cele mai performante din punct de vedere al eficientei energetice, potentialul sau de progres este important. In Cartea Verde privind Eficienta Energetica din 2005, Comisia a demonstrat ca se poate reduce cu pana la 20% consumul energiei din UE, ceea ce reprezinta o economie de 60 de miliarde de Euro, o contributie majora la securitatea alimentare cu energie precum si posibilitatea crearii a aproximativ un milion de locuri de munca noi in sectoarele direct implicate.

In acest scop un instrument util este politica de coeziune a UE, in cadrul careia obiectivele care sprijina eficienta energetica sunt dezvoltarea surselor de energie regenerabile si alternative si investitiile in retele unde esecul pietei este evident. Comisia solicita Statelor Membre si regiunilor, cu ocazia pregatirii cadrelor nationale strategice de

referinta si programelor operationale pentru 2007-2013, sa utilizeze posibilitatile oferite de politica de coeziune in sprijinul prezentei strategii.

In acest an Comisia va propune un **Plan de Actiune privind Eficienta Energetica** pentru concretizarea acestui potential. Acest obiectiv necesita sprijin substantial si determinare la cel mai inalt nivel politic in intreaga Europa. Multe din mijloace, cum ar fi subventiile si stimulentele fiscale sunt disponibile la nivel national, si, tot la nivel national, populatia trebuie convinsa ca eficienta energetica ii poate aduce economii reale. In acelasi timp UE poate avea un rol decisiv si Planul de Actiune va propune masuri concrete pentru atingerea potentialului de 20% pana in anul 2020.

Exemple de posibile masuri:

- Campanii pe termen lung pentru promovarea eficientei energetice, inclusiv in cladiri si mai ales in cladirile publice.
- Un efort major pentru imbunatatirea eficientei energetice in sectorul transporturilor si mai ales pentru a imbunatati rapid transportul public urban in orasele mari ale Europei.
- Utilizarea unor instrumente financiare pentru a stimula bancile comerciale sa investeasca in proiecte de eficienta energetica si furnizori de servicii energetice.
- Mecanisme pentru stimularea investitiilor in proiecte de eficienta energetica si in furnizori de servicii energetice.
- Un sistem european de *certificate albe*, certificate comercializabile, care ar permite companiilor care depasesc standardele minime de eficienta energetica sa „vanda” acest succes altora care au esuat in atingerea acestor standarde.
- Un interes mai mare pentru evaluarea si demonstrarea performantelor energetice a principalelor produse consumatoare de energie (aparate, vehicule, instalatii industriale) cu scopul de a-i ghida pe consumatori si producatori. Ar putea fi oportuna stabilirea unor standarde minime in acest domeniu.

In sfarsit, eficienta energetica trebuie sa devina o prioritate la nivel global. Planul de Actiune poate servi drept o „rampa de lansare” pentru a facilita actiuni similare in lumea intreaga, in stransa colaborare cu Agentia Internationala pentru Energie si Banca Mondiala. **UE ar trebui sa propuna si sa promoveze adoptarea unui acord international referitor la eficienta energetica**, cu implicarea tarilor dezvoltate si a celor in curs de dezvoltare deopotriva si extinderea Acordului Energy Star.

(ii) *Cresterea utilizarii surselor de energie regenerabile*

Din 1990, UE s-a angajat cu succes intr-un plan ambicios de a deveni lider mondial in domeniul energiei regenerabile. Pentru a oferi un exemplu, UE dispune in prezent de o

capacitate instalata de energie eoliana echivalenta a 50 de centrale electrice pe carbune, ale caror costuri s-au redus la jumatate in ultimii 15 ani. Piata energiei regenerabile din UE are o cifra de afaceri anuala de 15 miliarde de Euro (reprezentand jumatate din piata mondiala), in jur de 300.000 de angajati, si este un exportator important. In prezent energia regenerabila incepe sa concureze, din punctul de vedere al costurilor, cu combustibilii fosili.

In anul 2001, UE a decis ca procentul de electricitate produsa din sursele de energie regenerabile in consumul UE trebuie sa atinga 21% in 2010. In 2003, a decis ca cel putin 5,75% din intreaga cantitate de benzina si motorina sa fie constituita din bio-combustibili pana in 2010. Cateva tari inregistreaza o crestere rapida in utilizarea energiei regenerabile prin politici nationale de sprijin. Dar conform tendintelor actuale, UE se va situa cu 1-2 procente sub obiectivele fixate. Pentru ca UE sa-si indeplineasca obiectivele pe termen lung referitoare la schimbarile climatice si sa-si reduca dependenta de importurile de combustibili fosili, trebuie sa atinga si chiar sa depaseasca aceste obiective. Energia regenerabila ocupa deja locul al treilea pe plan mondial in cadrul surselor de energie utilizate pentru productia de electricitate (dupa carbune si gaze) si are in continuare potential de crestere, cu toate avantajele care decurg pentru economie si mediu.

Pentru ca potentialul energiei regenerabile sa poata fi atins, ansamblul de politici trebuie sa sprijine si mai ales sa stimuleze competitivitatea unor astfel de surse de energie cu respectarea in acelasi timp a regulilor de concurenta. In timp ce anumite surse interne de energie cu nivel scazut de CO₂ sunt deja viabile, altele, cum ar fi energia eoliana, energia produsa de valuri si marea necesita in continuare sprijin pentru a intra pe piata.

Potentialul maxim al energiei regenerabile va fi exploatat la maxim numai printr-un angajament pe termen lung pentru dezvoltarea si instalarea energiei regenerabile. In paralel cu evaluarea strategica a politicii energetice a UE, Comisia va elabora o foaie de parcurs pentru energia regenerabila. Acest document va include problemele cheie pentru o politica eficienta a UE in favoarea surselor de energie regenerabile:

- **un program activ cu masuri specifice** care sa asigure ca obiectivele existente vor fi indeplinite;
- **analizarea tintelor care ar trebui stabilite dupa 2010** si natura acestora, pentru a oferi o stabilitate pe termen lung pentru industrie si investitori, precum si a programelor si masurilor necesare pentru realizarea acestora. Astfel de tinte ar putea fi completate prin tinte operationale extinse in domeniul electricitatii, combustibililor si eventual, energiei termice;
- **o noua directiva comunitara privind instalatiile de incalzire si racire**, care sa completeze cadrul comunitar aferent eficientei energetice;
- **un plan detaliat pe termen lung, mediu si scurt** pentru a stabili si a reduce gradual dependenta UE de importurile de petrol. Acesta ar trebui sa reprezinte

continuarea actualului Plan de Actiune pentru Biomasa si a Strategiei pentru Biocombustibili.

- initiativele de cercetare, si de demonstratii si de aplicatii comerciale in premiera pentru a sprijini **intrarea pe piata a surselor de energie curate si regenerabile**

Foaia de parcurs se va baza pe un studiu de impact amanuntit, comparand sursele de energie regenerabile cu celelalte optiuni disponibile.

(iii) Captarea carbonului si stocarea geologica

Captarea si stocarea geologica a carbonului, asociate cu tehnologiile de combustibili fosili curati, ofera o a treia oportunitate tehnologica pentru reducerea emisiilor aproape de zero. In prezent utilizarea lor este rentabila pentru a asigura recuperarea crescuta a petrolului si gazelor naturale. Aceasta tehnologie poate fi importanta mai ales pentru tarile care aleg sa continue utilizarea carbunelui ca o sursa de energie sigura si abundenta.

Totusi, aceasta tehnologie necesita un stimul pentru crearea stimulentei economice necesare, pentru a oferi siguranta sectorului privat din punct de vedere al cadrului legislativ si a asigura integritatea mediului. Proiectele R&D si de demonstratie la scara larga sunt necesare pentru reducerea costurilor acestei tehnologii, iar stimulentele bazate pe mecanisme de piata cum ar fi comercializarea emisiilor pot de asemenea determina ca aceasta sa devina o optiune rentabila pe termen lung.

2.5. Incurajarea inovarii: un plan european strategic pentru tehnologii energetice

Dezvoltarea si distribuirea noilor tehnologii energetice sunt esentiale pentru securitatea alimentarii cu energie, dezvoltarea durabila si competitivitatea industrială.

Cercetarile in domeniul energetic au contribuit in mare masura la eficientizarea energiei (de ex. motoarele automobilelor) si la diversitatea energetica prin sursele de energie regenerabile. Totusi amploarea provocarilor viitoare necesita eforturi suplimentare.

Aceasta necesita un angajament pe termen lung. Ca un exemplu, cercetarea a permis ca eficienta centralelor pe carbuni sa fie imbunatatita cu 30% in ultimii treizeci de ani. Fondul de Cercetare pentru Carbune si Otel a contribuit la finantarea acestor lucrari la nivelul UE. Dezvoltarile tehnologice ulterioare ar trebui sa determine reduceri semnificative a emisiilor de CO₂.

Cercetarea poate de asemenea oferi oportunitati comerciale. Eficienta energetica si tehnologiile cu nivel scazut al emisiilor de carbon constituie o piata internationala care se dezvolta rapid, evaluata la miliarde de euro in anii urmasi. Europa trebuie sa asigure industriei sale rolul de lider in sectorul noii generatii de tehnologii si procedee.

Programul Cadru 7 de cercetare recunoscand ca nu exista o solutie unica pentru problemele noastre energetice, vizeaza o gama larga de tehnologii: tehnologii de energie regenerabila, transformarea carbunelui curat si a captarii si inmagazinarii carbonului intr-o realitate industriala, dezvoltarea biocombustibililor economic viabili pentru transporturi, noi purtatori de energie cum ar fi hidrogenul, utilizarea energiei care nu afecteaza mediul (de ex. celulele combustibile) si eficienta energetica; precum si fisiunea nucleara si dezvoltarea fuziunii prin implementarea Acordului ITER.

UE are nevoie de un **plan strategic pentru tehnologiile energetice dotat cu resurse suficiente**. Acesta ar trebui nu numai sa accelereze dezvoltarea tehnologiilor energetice noi, dar totodata sa contribuie la crearea conditiilor necesare pentru lansarea eficienta a unor astfel de tehnologii pe pietele europene si mondiale. Cercetarea in domenii mari consumatoare de energie – locuinte, transport, agricultura, agro-industrii, si materiale – ar trebui de asemenea sa fie vizata. Institutul European de Tehnologie (EIT) a carui infiintare a fost propusa recent ar putea juca un rol important in acest sens.

Planul ar trebui sa intensifice efortul de cercetare european pentru evitarea suprapunerilor dintre tehnologiile si programele nationale de dezvoltare tehnologica si pentru concentrarea cercetarii asupra obiectivelor convenite la nivel UE. Platformele tehnologice europene conduse de industrie in domeniul biocombustibililor, hidrogenului si celulelor combustibile, energiei fotovoltaice, retelelor de electricitate si carbunelui curat contribuie la elaborarea unei agende de cercetare si a unor strategii de distribuire comune.

UE trebuie sa examineze modalitatile de finantare a unei abordari mai strategice a cercetarii in sectorul energiei si sa progreseze in directia integrarii si coordonarii programelor si bugetelor cercetarii si inovarii comunitare si nationale. Bazandu-se pe experienta si rezultatele obtinute in cadrul platformelor tehnologice europene, partile interesate si factorii de decizie la nivel inalt trebuie sa se mobilizeze pentru a dezvolta o viziune europeana pentru transformarea sistemului energetic si maximizarea eficientei efortului global de cercetare.

Atunci cand este cazul, mai ales pentru a dezvolta „piete lider” pentru inovare, Europa ar trebui sa recurga la actiuni integrate la scara larga avand masa critica necesara si mobilizand sectorul privat, Statele Membre si Comisia Europeana in parteneriate publice/private sau la integrarea programelor comunitare si nationale de cercetare in sectorul energetic. Proiectul pe termen lung ITER si initiativa Generation IV coordonata la nivel international si vizand proiectarea unor reactoare mai sigure si mai durabile, sunt exemple de actiuni comunitare concertate pentru realizarea unor obiective specifice. Europa ar trebui de asemenea sa investeasca in alte forme noi de energie, cum ar fi hidrogenul si celulele combustibile, captarea si stocarea carbonului, tehnologii bazate pe regenerabile cum ar fi energia termica solara si pe termen mai lung, surse de energie de genul hidratii de metan. Trebuie examinat de asemenea modul de mobilizare a resurselor Bancii Europene de Investitii pentru a promova activitatile de cercetare-dezvoltare mai aproape de cerintele pietei in acest sector si modalitatea de dezvoltare a cooperarii in domenii de interes mondial.

Actiunile vizand accelerarea dezvoltarii tehnologice si reducerea costurilor noilor tehnologii energetice trebuie completate de politici care favorizeaza deschiderea pietei si intrarea pe piata a tehnologiilor existente eficiente in combaterea schimbarilor climatice. Concurand cu tehnologiile puternic implantate pe piata si cu investitiile uriase monopolizate de actualul sistem energetic, bazat in mare parte pe combustibili fosili si productie centralizata, noile tehnologii se confrunta cu bariere importante la intrarea pe piata. Schema europeana de Comercializare a Emisiilor (EU Emissions Trading Scheme), certificatele verzi, tarifele fixe si alte masuri pot asigura viabilitatea financiara a productiei, conversiei si consumului energiei care nu afecteaza mediul. Astfel de masuri pot da pietei semnale politice puternice si pot crea un climat de stabilitate care sa permita intreprinderilor sa ia deciziile necesare referitoare la investitiile pe termen lung. Programul Europa Inteligenta (Intelligent Energy-Europe Programme) va furniza de asemenea instrumentele si mecanismele necesare pentru a surmonta barierele non-tehnice in scopul adoptarii unor tehnologii energetice noi si eficiente.

2.6. Catre o politica energetica externa coerenta

Provocarile energetice carora Europa trebuie sa le faca fata necesita o politica externa coerenta pentru a permite acesteia sa joace un rol international mai eficient in abordarea problemelor cu care se confrunta in comun cu parteneri energetici din lumea intreaga. O politica externa coerenta este esentiala pentru o alimentare cu energie durabila competitiva si sigura. Ea ar reprezenta o ruptura cu trecutul si ar demonstra anagajamentul Statelor Membre de a cauta solutii comune la probleme comune.

Primul pas consta in a atinge un acord la nivel comunitar asupra obiectivelor unei **Politici Energetice Externe** si asupra actiunilor necesare atat la nivel comunitar, cat si national pentru realizarea acestor obiective. Eficienta si coerenta politicii energetice externe a UE depind de progresul realizat de politicile interne si, mai ales de crearea pietei interne pentru energie. Evaluarea strategica a politicii energetice a UE reprezinta baza pentru elaborarea acestei viziuni comune. Ea ar constitui un bilant si un plan de actiune pentru Consiliul European urmata de monitorizarea progreselor si identificarea noilor provocari si raspunsuri la acesta. Aceasta analiza ar trebui sa fie urmata de discutii politice formale periodice la nivel comunitar la care Statele Membre si Comisia vor participa de o maniera care urmeaza a fi stabilita ulterior. Ar reprezenta un punct de referinta unic, cu un format institutional adecvat, pentru toti actorii europeni din sectorul energetic, atat la nivel comunitar, cat si national, ceea ce ar permite nu numai un schimb eficient de informatii, dar si o abordare coordonata. Ar permite UE in fapt, „sa vorbeasca cu o singura voce”.

Aceasta abordare ar prezenta avantaje deosebit de importante pentru dimensiunea externa si ar trebui sa acopere anumite obiective si instrumente cheie:

(i) *O politica clara privind securizarea si diversificarea alimentarii cu energie*

O astfel de politica este necesara atat pentru UE in ansamblul sau, cat si pentru diferitele State Membre sau regiuni si mai ales in cazul gazelor naturale. In acest scop, evaluarea

anterior mentionata ar putea propune **prioritati clar identificate pentru modernizarea si constructia de noi infrastructuri** necesare pentru securitatea alimentarii UE cu energie, mai ales conducte noi de gaze si petrol si terminale de gaze naturale lichefiate (LNG), precum si aplicarea prevederilor referitoare la tranzitul si accesul tertilor la conductele existente. Exemplele includ aprovizionarea cu gaze prin conducte independente din regiunea Marii Caspice, Africa de Nord si Orientul Mijlociu catre centrul UE, noi terminale LNG care sa acopere pietele caracterizate in prezent prin lipsa concurentei intre furnizorii de gaze si conductele de petrol din Europa Centrala destinate facilitarii aprovizionarii UE cu petrol din zona Marii Caspice prin Ucraina, Romania si Bulgaria. In plus, evaluarea ar putea preciza masurile politice, financiare si de reglementare concrete necesare pentru sustinerea acestui tip de proiecte de catre intreprinderi. Noua Strategie UE-Africa, in cadrul careia interconectarile sistemelor energetice sunt considerate prioritare, ar putea de asemenea sprijini Europa in diversificarea surselor de alimentare cu petrol si gaze.

(ii) Parteneriate in domeniul energiei cu producatori, tari de tranzit si alti actori internationali

UE si partenerii sai in domeniul energiei sunt interdependenti. Aceasta interdependenta este reflectata la nivel bilateral si regional prin dialoguri intre UE si cateva tari producatoare si de tranzit (*mai ales Rusia, Norvegia, Ucraina, bazinul Marii Caspice, tarile mediteraneene, OPEC si Consiliul de Cooperare din Golf*). In aceeași masura, problemele energetice sunt din ce in ce mai pregnante in dialogurile politice ale UE cu alti consumatori majori de energie (cum ar fi SUA, China si India), inclusiv forumurile multilaterale tip G8. Aceste dialoguri ar trebui stabilite in cadrul viziunii comune incluse in evaluare.

(a) Dialogul cu marii producatorii/furnizorii de energie

UE are un tip de relatii bine stabilit cu furnizorii internationali mari de energie, inclusiv OPEC si Consiliul de Cooperare in zona Golfului. **O noua initiativa este oportuna privind Rusia**, cel mai important furnizor de energie al UE. UE, cumparatorul cel mai important de energie al Rusiei, este un partener esential si egal in aceasta relatie. Elaborarea unei politici de energetice externe comune ar trebui sa marcheze o schimbare in acest parteneriat atat la nivel comunitar, dar si national. Un parteneriat veritabil ar oferi securitate si predictibilitate pentru ambele parti, creand astfel conditii pentru investitiile pe termen lung necesare dezvoltarii de noi capacitati. Ar insemna de asemenea un acces echitabil si reciproc la piete si infrastructura, inclusiv accesul tertilor la conducte. Este necesar sa inceapa demersurile pentru o initiativa energetica bazata pe aceste principii. Ulterior, rezultatele ar putea fi integrate in cadrul relatiilor UE-Rusia care vor inlocui actualul Parteneriat UE-Rusia in 2007. De asemenea, eforturile din cadrul G8 ar trebui intensificate pentru a asigura o ratificare rapida de catre Rusia a Tratatului Cartea Energiei si finalizarea negocierilor privind Protocolul de Tranzit.

(b) Stabilirea Comunitatii Energetice Pan-europene

În conformitate cu Politica Europeană de Vecinătate și planurile de acțiune aferente (și în plus față de stadiul actual al lucrărilor acordurilor de cooperare și parteneriat și acordurile de asociere), UE încearcă de o anumită perioadă de timp extinderea pieței sale de energie către țările vecine și apropierea progresivă a acestora de piața internă a UE. Crearea unui „spațiu comun de reglementare” în Europa, ar implica elaborarea progresivă a unor reguli comune de comerț, tranzit și de mediu, precum și armonizarea și integrarea piețelor. Aceasta ar crea o piață predictibilă și transparentă, capabilă să stimuleze investițiile creșterea și securitatea de alimentare pentru UE și vecinii săi. Dialogurile politice existente, relațiile comerciale și instrumentele financiare comunitare pot fi dezvoltate în continuare și, cu referire la alți parteneri, există posibilitatea unor inițiative noi sau a încheierii unor noi acorduri.

De exemplu, pe baza tratatului instituind comunitatea de energie cu parteneri din Europa de Sud-Est, și a dezvoltării pieței de electricitate UE-Maghreb și pieței gazelor UE-Maghreb, **o Comunitate pan-europeană a energiei** ar putea fi creată printr-un nou Tratat și prin acorduri bilaterale. Anumiti parteneri strategici esențiali, inclusiv **Turcia și Ucraina**, trebuie să fie încurajați să adere la tratatul instituind comunitatea de energie din Europa de Sud-Est. **Tările caspice și mediteraneene** sunt furnizori importanți de gaze naturale și țări de tranzit. Importanța crescândă a **Algeriei** ca furnizor de gaze naturale către UE ar putea justifica un parteneriat specific în sectorul energetic.

În plus, fiind unul din partenerii strategici cei mai importanți ai UE în sectorul energetic, ar fi oportună susținerea eforturilor Norvegiei pentru dezvoltarea durabilă a resurselor în nordul îndepărtat al Europei, precum și a intrării sale în Comunitatea Energetică a Europei de Sud-Est.

Acest cadru ar oferi totodată condiții mai clare pentru **promovarea celei mai bune utilizări, pe termen lung, a investițiilor comunitare prin rețelele de energie trans-europene** și extinderea lor către țări terțe partenere și pentru maximizarea impactului din punct de vedere al securității energetice, a resurselor UE destinate sectorului energetic în țările terțe. Aceasta are o importanță deosebită pentru noul instrument de vecinătate și pentru finanțarea de către Banca Europeană de Investiții și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare. În acest context, programele de înfrățire instituțională și subvențiile sub formă de împrumuturi pentru infrastructura energetică strategică din țările terțe sunt esențiale.

(iii) Reacții eficiente la situațiile de criză externe

O atenție deosebită trebuie acordată modului în care se poate reacționa cel mai bine în situații de criză externe. Experiențele recente în materie de petrol și la gaze au arătat necesitatea unei capacități de reacție rapidă a Comunității la astfel de evenimente și într-o manieră integral coordonată. UE nu dispune de un instrument formal pentru alimentarea cu energie din țările terțe. Aceasta lacună ar putea fi acoperită printr-un **instrument formal nou destinat soluționării situațiilor de urgență în cazul alimentării cu energie**. Ar putea fi vorba, de exemplu, de un mecanism de monitorizare, capabil să

asigure avertizarea timpurie si sa intareasca capacitatea de raspuns in cazul unei crize externe de energie.

(iv) Integrarea energiei in alte politici cu dimensiune externa

La **nivel politic**, o politica energetica europeana externa comuna va permite o mai buna integrare a obiectivelor energetice in relatiile extinse cu tari terte si in politicile de sprijin ale acestora. Aceasta implica faptul ca, in relatiile cu partenerii care se confrunta cu provocari similare in domeniile energiei si mediului (cum ar fi SUA, Canada, China, Japonia si India), accentul trebuie pus pe probleme ca **schimbarile climatice, eficienta energetica si sursele regenerabile, cercetarea si dezvoltarea de noi tehnologii, acces pe piata mondiala si tendinte ale investitiilor**, cu rezultate mai bune in forumurile multilaterale ca UN, IEA si G8. Reducerea de catre aceste tari a utilizarii combustibililor fosili va fi benefica si pentru securitatea energetica a Europei. UE ar putea sa dezvolte semnificativ cooperarea bilaterala si multilaterala cu aceste tari pentru a incuraja utilizarea eficienta a energiei in lume, a reduce poluarea si a incuraja cooperarea industriala si tehnologica in materie de dezvoltare, demonstratii si distribuire a tehnologiilor de inalta eficienta energetica, surselor de energie regenerabile si tehnologiilor nepoluante cu captare de carbon si stocare geologica care utilizeaza combustibili fosili. **In special, trebuie facute eforturi suplimentare pentru extinderea geografica a Schemei europene de Comercializare a Emisiilor** si, ca un prim pas, dupa cum a fost mentionat mai sus, **UE ar trebui sa propuna si sa militeze pentru incheierea unui acord international privind eficienta energetica**. De asemenea, ar trebui acordata mai multa atentie cooperarii tehnologice, mai ales cu alte tari consumatoare de energie.

Similar exista posibilitatea de a utiliza **instrumentele de politica comerciale** pentru a promova obiective cum ar fi tranzitul non-discriminatoriu de energie si dezvoltarea unui climat de investitii mai sigur. UE ar trebui sa insiste pentru respectarea mai stricta a regulilor si principiilor OMC in acest domeniu, iar initiativele bilaterale si regionale ar trebui sa se bazeze pe acestea. Astfel de acorduri pot include prevederi referitoare la deschiderea pietei, investitii, convergenta reglementarilor privind aspecte cum ar fi tranzitul si accesul la conducte. Prevederi consolidate si bazate pe mecanismele de piata referitoare la energie si comerțul cu energie ar fi astfel incorporate in acordurile existente si viitoare ale UE cu tari terte.

(v) Energie pentru promovarea dezvoltarii

Pentru tarile in curs de dezvoltare, accesul la energie este o prioritate cheie, Africa subsahariana are cel mai scazut acces din lume la serviciile energetice moderne. In acelasi timp, numai 7% din potentialul hidroelectric al Africii este exploatat. UE ar trebui sa promoveze o dubla abordare facand apel la Initiativa Uniunii Europene pentru energie si accentuand importanta eficientei energetice in programele de ajutor pentru dezvoltare. Concentrandu-se asupra proiectelor in domeniul surselor regenerabile si productia de mica capacitate, de exemplu, ar putea ajuta multe tari sa reduca dependenta de petrolul importat si sa imbunatateasca vietile a milioane de oameni. Implementarea mecanismului

de dezvoltare curata al Protocolului de la Kyoto ar putea stimula investitiile in astfel de proiecte energetice in tarile in curs de dezvoltare.

3. CONCLUZII

Prezenta Carte Verde a expus realitatile noi din domeniul energiei cu care se confrunta Europa, a prezentat aspectele care trebuie dezbatute si a sugerat posibile actiuni la nivel european. Pentru ca dezbaterile sa progreseze este esential sa se actioneze intr-o maniera integrata. Fiecare Stat Membru va decide in conformitate cu preferintele sale nationale. Totusi, intr-o lume a interdependentei la nivel global, politica energetica are in mod necesar o dimensiune europeana

Politica energetica a Europei ar trebui sa includa **trei obiective principale**:

- *Durabilitate: (i) dezvoltarea surselor de energie regenerabile competitive si a altor surse si purtatori de energie cu emisii reduse de carbon, mai ales combustibilii alternativi pentru transport (ii) reducerea cererii de energie in Europa, si (iii) canalizarea eforturilor mondiale pentru combaterea schimbarilor climatice si imbunatatirea calitatii aerului la nivel local.*
- *Competitivitate: (i) asigurarea faptului ca deschiderea pietei energiei aduce avantaje consumatorilor si economiei in ansamblu, cu stimularea in acelasi timp a investitiilor pentru productia de energie curata si eficienta energetica, (ii) atenuarea impactului cresterii preturilor internationale ale energiei asupra economiei si cetatenilor UE si (iii) mentinerea Europei in pozitia de lider in ceea ce priveste tehnologiile energetice.*
- *Securitatea alimentarii: a face fata dependentei crescande a UE fata de importuri printr-o (i) abordare integrata, constand in reducerea cererii, diversificarea mixului de energie cu o utilizare mai mare a energiei autohtone si regenerabile competitive, si diversificarea surselor si rutelor de alimentare cu energie importata, (ii) crearea cadrului stimulativ pentru investitiile adecvate care sa raspunda cererii crescande de energie, (iii) intarirea mijloacelor de care dispune UE pentru a face fata situatiilor de urgenta (iv) imbunatatirea conditiilor pentru intreprinderile europene care doresc acces la resursele globale, si (v) garantarea accesului tuturor cetatenilor si intreprinderilor la energie.*

Pentru a atinge aceste obiective, este important sa le plasam intr-un cadru global in prima evaluare strategica a politicii energetice a UE. La aceasta s-ar putea adauga un **obiectiv strategic** care sa echilibreze obiectivele utilizarii durabile a energiei, competitivitatii si securitatii alimentarii; de exemplu, unul din obiective ar fi stabilirea **unui nivel minim al intregului mix de energie din UE care sa provina din surse de energie sigure si cu emisii reduse de carbon**. Aceasta ar imbina libertatea Statelor Membre de a alege intre diferitele surse de energie si necesitatea ca UE in ansamblul sau sa detina un mix de energie care sa raspunda in general celor trei obiective principale.

Prezenta Carte Verde formuleaza un numar de propuneri concrete care sa raspunda acestor trei obiective.

1. UE trebuie sa realizeze pietele interne de gaze naturale si electricitate. Actiunea ar putea include urmatoarele masuri:

- dezvoltarea unei retele europene, inclusiv printr-un cod de retea european. Infiintarea unei autoritati europene de reglementare si a unui Centru European pentru Retelele de Energetice ar trebui de asemenea luate in considerare.
- Imbunatatirea interconectarilor.
- Crearea unui cadru stimulativ pentru noi investitii.
- Separarea mai eficienta a activitatilor.
- Cresterea competitivitatii, inclusiv printr-o mai buna coordonare intre autoritatile de reglementare, autoritatile de concurenta si Comisie.

Aceste masuri trebuie abordate cu prioritate; Comisia va concluziona cu privire la orice masuri suplimentare necesar a fi luate pentru o realizare rapida a pietelor de electricitate si gaze naturale real concurentiale, in intreaga Europa, si va prezenta propuneri concrete pana la sfarsitul acestui an.

2. UE trebuie sa asigure ca piata sa interna de energie garanteaza securitatea alimentarii si solidaritatea intre Statele Membre. Masurile concrete ar trebui sa includa:

- O revizuire a legislatiei comunitare in vigoare privind stocurile de petrol si gaze naturale, pentru a le adapta la provocarile actuale.
- Un observator european pentru alimentarea cu energie, care sa intareasca transparenta privind securitatea alimentarii cu energie in UE.
- Imbunatatirea securitatii retelelor printr-o cooperare sporita intre operatorii de retea si posibil un grup formal european al operatorilor de retea.
- Imbunatatirea securitatii fizice a infrastructurii, posibil prin standarde comune.
- Imbunatatirea transparente privind stocurile energetice la nivel european.

3. Comunitatea are nevoie de o dezbatere reala la scara comunitara privind diferitele surse de energie, inclusiv asupra costurilor si contributiilor la schimbarile climatice, pentru a ne permite sa fim siguri ca, in general, mixul de energie european este conform cu obiectivele de securitate in alimentare, competitivitate si dezvoltare durabila.

4. Europa trebuie sa faca fata provocarilor privind schimbarile climatice intr-o maniera compatibila cu obiectivele Agendei Lisabona. Comisia ar putea propune Consiliului si Parlamentului urmatoarele masuri:

- (i) Un obiectiv clar pentru a da prioritate eficientei energetice, cu scopul de a economisi 20% din energia pe care UE ar utiliza-o altfel pana in 2020 si de a adopta o serie de masuri concrete pentru realizarea acestui obiectiv, care sa includa:
  - campanii pentru promovarea eficientei energetice, inclusiv pentru cladiri.
  - utilizarea unor instrumente si mecanisme financiare pentru a stimula investitiile.
  - un efort sporit in sectorul transportului.
  - un sistem de comercializare a „certificatelor albe” la nivel european.
  - O mai buna informare la performantei energetice a anumitor aparate, vehicule si instalatii industriale si posibil, standarde de performanta minime.
- (ii) Adoptarea unei foi de parcurs pe termen lung pentru sursele de energie regenerabile, care sa includa:
  - Un efort sporit pentru a atinge tintele existente.
  - Stabilirea tintelor sau obiectivelor necesare dupa 2010.
  - O noua Directiva Comunitara privind instalatiile de incalzire si de racire.
  - Un plan detaliat de stabilizare si reducere progresiva a dependentei UE fata de petrolul importat
  - Initiative de sprijin pentru patrunderea pe piata a surselor de energie curata si regenerabile.

5. Un plan strategic pentru tehnologiile energetice, utilizand la maxim resursele Europei, bazat pe platformele tehnologice europene si cu optiunea de a recurge la initiative tehnologice comune sau la intreprinderi comune pentru dezvoltarea pietelor lider in materie de inovare energetica. Acest plan ar trebui sa fie prezentat cat mai curand posibil la Consiliul si Parlamentul European pentru aprobare.

6. O politica energetica externa comuna. Pentru a raspunde provocarilor cauzate de cresterea si volatilitatea preturilor energiei, dependenta crescanda de importuri, cererea crescuta de energie si incalzirii globale, UE trebuie sa aiba o politica energetica externa

clar definita care sa fie aplicata simultan la nivel national si comunitar, cu o voce unica. In acest scop, Comisia propune:

- identificarea priorităților europene pentru construcția noii infrastructuri necesare pentru securitatea alimentării cu energie a UE.
- Încheierea unui nou Tratat pentru stabilirea Comunității pan-Europene a Energiei.
- Un nou parteneriat energetic cu Rusia.
- Crearea unui nou mecanism comunitar care să asigure reacția rapidă și coordonată în cazul situațiilor de urgență externe care au repercusiuni asupra alimentării cu energie în UE
- Consolidarea relațiilor din sectorul energetic cu principalii producători și consumatori.
- Încheierea unui acord internațional privind eficiența energetică.